

Spomenik poginulim pripadnicima karlovačke 96. pješačke pukovnije na civilnom groblju u Vojšćici na Krasu (iz zbirke dokumentacije "Udruga 1914-1918." Iz Zagreba).

vena, 16% Mađara, 13% Nijemaca i 11% Rumunja) mogao bi pobuditi uvjerenje da su to snage sa smanjenom otpornošću; iskustvo nas je međutim naučilo da se ti isti Slaveni koji se na drugim frontama u masama predaju, na našoj fronti bore s posebnom upornošću. Dovoljno je samo navesti primjer Čeha, koji su se svuda odupirali s neviđenom žilavošću i rađe se dali poubijati u kavernama, nego da se predaju.« Međutim polako dolazi do pada morala, o čemu svjedoči jedan događaj kada je XV. (sarajevskom) korpusu zapovjedbno da 11. i 12. svibnja pregrupira svoje pričuve i prebaci četiri bojne u sektor IIa (XVII. korpus) koji se protezao sjeverno od Gorice. Ta zapovijed iz nepoznatih razloga nije provedena. Navedene četiri bojne trebale su zamijeniti dalmatinsku 37. streljačku pukovniju, koju je podmaršal Zeidler u travnju povukao s prvih crta kod Gorice zbog slabe pouzdanosti! Čim je prebačena u područje odgovornosti XV. korpusa, pobjegla su dva njezina časnika i 13 vojnika, pa je ova pukovnija povučena s bojišta. Početkom godine u okviru priprema za veliku reorganizaciju kopnenih oružanih snaga za jedinice austrijskog dijela domobranstva (»Landwehr«), u čijem su sastavu i naši Dalmatinci, uvodi se naziv »streljačke« (njem. »Schützen«). Postrojbe mađarskog domobranstva (pa tako i hrvatskog) i nadalje zadržavaju prvotne nazive.

Početkom svibnja 1917. snage Borojevićeve 5. vojske dosegle su 215 bojni, 1 700 strojica, 1 325 artiljerijskih cijevi i nekoliko stotina minobacača. U vojnim redovima ostalo je vrlo maloiskusnih i prekaljenih boraca. Tu je bilo mnogo maloljetnika od sedamnaest godina, bogalja i bolesnika. Rijetki koji su preživjeli tri krvave godine postali su prekaljeni borci, tvrdi, navikli na ekstremnu oskudicu. Bili su sposobni podnositi patnje i vojnu disciplinu, te postati nepokolebljivi individualni borci.

Tijekom 9. travnja Englezi su krenuli u ofenzivu kod Arrasa u Francuskoj, očekujući da će istovremeno i Talijani krenuti na Soči. Međutim na Soči se nije događalo ništa ne svakidašnje. Kad je 10. svibnja zbog užasnih gubitaka zamrla francuska ofenziva, francuski tisak i vojni vrh neprikriveno je napao Italiju zbog nepridržavanja savezničkih obveza. Talijani će se pokrenuti tek polovicom svibnja, nakon toga i na visoravni Sedam općina (tal. Sette Comuni) gdje su u lipnju doživjeli

teški poraz kod Ortigara s gubicima od otprilike 26 000 ljudi.

Talijani u ljeto 1917. ustrojavaju posebne jurišne postrojbe – ardite – od dragovoljaca iz pješaštva, bersaljera i alpina. Na kraju rata bilo je 39 takvih odreda. Glavno osobno naoružanje bile su im ručne bombe i jurišni bodež, a satnije imaju plamenobacače i lake strojnice. Krajem rata dobivaju i oklopna vozila.

X. sočanska bitka (12. svibnja–5. lipnja 1917)

Iako ratna situacija na početku 1917. nije bila povoljna za sile Antante zbog neuspješna razvoja proljetne ofenzive na Zapadnom ratištu, revolucionarnih događaja u Rusiji i teškog stanja u talijanskoj vojsci, talijansko vrhovno zapovjedništvo ipak je početkom svibnja odlučilo krenuti u novu ofenzivu. Prikupili su velike snage od otprilike 280 000 vojnika, 2 618 artiljerijskih cijevi i 1 249 minobacača. Planirali su dugotrajnom i snažnom artiljerijskom pripremom razbiti austro-ugarsku obranu na cijelom bojištu od mora do Tolmina, a zatim s novoustrojenom Goričkom zonom (tal. Zona di Gorizia) zauzeti masiv: Sveti Gabrijel–Sveta gora–Vodice–Kuk i uzvisine istočno od Gorice. Osvajanjem ovih objekata trebala je 3. vojska izvršiti glavni udar na Krasu prema bastionima obrane Trstelju i Grmadi.

Brigadir Vladimir Laxa (Wikimedia Commons).

